

Historia OSPWL Orzysz

Wojska pruskie stacjonowały w Orzyszu (Ares) od 1753 roku. W 1890 roku założono pod miastem poligon na terenach zakupionych od wsi Wierzbiny (WIERSBINNEN), Szwejkówko (SCHWEIKOWEN) oraz lasów Grądowskich (GRONDOWKER FORST) i Drygalskich (DRYGALLEN FORST). W 1895 roku w Wierzbinach zbudowano baraki dla obozu garnizonu Orzysz. Dalsza rozbudowa koszar i poligonu nastąpiła na przełomie XIX i XX wieku po uruchomieniu połączeń kolejowych z Piszem (JOHANNISBURG) w 1905 roku, Giżyckiem (LOTZEN) w 1908 r. , Mrągowem (SENSBURG), Ełkiem (LYCK) w 1911 roku. Tuż obok dworca zbudowano rozległe baraki z 80 budynkami dla żołnierzy i 30 dla oficerów. Tworzyły one małe miasto z oddzielnymi wodociągami, oświetleniem, restauracją i kasynem wojskowym.

W czasie I wojny światowej (w latach 1914-1915) w Orzyszu stacjonowały wojska rosyjskie, które dwukrotnie dokonały wypadu na Prusy Wschodnie. 11. lipca 1920 roku podczas plebiscytu miejscowa ludność opowiedziała się za przynależnością ziem spornych do Prus Wschodnich. W tym roku na terenie poligonu Niemcy internowali około 45 tys. żołnierzy armii bolszewickiej, którzy wycofując się spod Warszawy przekroczyli granicę Prus. W okresie międzywojennym - lata 1921 - 1926 (tzw. okres doświadczalny) - na poligonie przeprowadzono próby i badania nad skutecznością broni artyleryjskiej i strzeleckiej. Wzdłuż granicy pasa ćwiczeń pobudowano system bunkrów. z których obserwowano zachowanie się pocisków podczas trafienia w tarczę. Bunkrom nadano nazwy imion: Ida, Berta, Anna, Karl, Heinrich, Gustaw, Friedrich, Emil, Dora, Christel.

Do dziś zachowały się bunkry (Emil, Dora, Karl) oraz tarczociąg, który był wykorzystywany jeszcze w latach 70-tych.

W latach 1934-37 poligon rozbudowano poszerzając go o tereny wysiedlonych wsi Szwejkowo (SCHWEIKOWEN), Oszczewilki (OSZCZYWILKEN), w Wierzbinach (WIERSBINNEN) rozbudowano obóz barakowy (baracken lager), a w Bemowie Piskim (Szlagakrug) koszary letnie.

W 1939 roku poligon przemianowano na Obóz Ćwiczebny Orzysz, gdzie zgrupowano oddziały Wehrmachtu - m. in. XIX KPanc. - biorące udział w napadzie na Polskę i przełamaniu polskiej obrony pod Wizną we wrześniu 1939 roku. W okresie wojny Niemcy wykorzystywali poligon do ćwiczenia pododdziałów przed skierowaniem ich na front. Wybudowali hale montażowe rakiet V1, V2 i jedną betonową wyrzutnię, z której nie wykonano żadnego startu rakiety.

OKRES PO ZAKOŃCZENIU II WOJNY ŚWIATOWEJ

Przystosowanie poniemieckiego poligonu do potrzeb Wojska Polskiego wiąże się z przejściem po wojnie części ziem dawnych Prus Wschodnich w administrację polską oraz potrzebę szkolenia wojska przechodzącego na etat czasu pokojowego. W Rozkazie Organizacyjnym nr 0236/Org. z dnia 8.09.1945 r. naczelny dowódca LWP rozkazał przy nowo powstałych okręgach wojskowych utworzyć Okręgowe Poligony Artyleryjskie. 4. czerwca 1946r. Rozkazem Personalnym nr 419 zatwierdził na etatowych stanowiskach: por. BUJNIEWICZ Ludwik - zarządzający poligonem, ppor. FUDAŁA Tadeusz - zarządzający kierunkami, ppor. MISIEC Piotr - oficer gospodarczy - płatnik. Ta trójka oficerów stanowiła załóżek dowództwa Poligonu Artyleryjskiego LWP - Orzysz.

Nazwa jednostki zmieniała się kilkakrotnie:

08.05.1947 - Centralny Poligon Artylerii nr 3 - Orzysz,

14.02.1951- Jednostce nadano Numer - Jednostka Wojskowa 1994,

25.06.1957- zmieniono etat i nazwę jednostki na Obóz Ćwiczeń i Poligon Artyleryjski - Orzysz,

25.08.1958- zmiana numeru jednostki na 2098,

08.08.1970- otrzymuje pełną nazwę Ośrodek Szkolenia Poligonowego Wojsk Lądowych.

Początkowo poligon o stanie liczbowym: 23 wojskowych, 3 kontraktowych, podporządkowany był pod Pomorski Okręg Wojskowy, a następnie w latach 1956-1999 pod Warszawski Okręg Wojskowy, obecnie Ośrodek znajduje się w strukturach Dowództwa Wojsk Lądowych (od 1 lipca 2007 r.).

Pierwsze ostre strzelanie 21 dappanc. odbyło się na poligonie już jesienią 1947 roku, a od kwietnia 1949 roku regularnie odbywały się strzelania i ćwiczenia w ramach tzw. zimowej i letniej koncentracji wojsk. Pod poligon w Orzyszu podlegały: plac ćwiczeń Czerwony Bór (od 1967 samodzielny poligon); plac ćwiczeń Muszaki (od 1968 podporządkowany pod Inspektorat Obrony Terytorialnej Kraju).

Przez cały powojenny okres prowadzona była intensywna rozbudowa poligonu ukierunkowana na zmianę jego przeznaczenia z poligonu artyleryjskiego na ogólnowojskowy. W latach 1969-1972 powstały nowe obiekty: strzelnica czołgowa Wierzbiny, strzelnica piechoty w Bemowie Piskim i wieża artyleryjska na pasie taktycznym. Zmodernizowano koszary, w miejsce drewnianych powstały murowane warsztaty techniczne, nowa akumulatorownia i garaże. W latach 1983-1987 rozbudowano obozowisko Wierzbiny, mogące pomieścić około 5 tysięcy żołnierzy w domkach wagonowych i pod namiotami. W tym też okresie wybudowano bojową strzelnicę piechoty Gaudynek. W 1996 roku powstał nowoczesny plac ćwiczeń ogniowych (PCO). Stale modernizuje się i unowocześnia systemy sterowania polami tarczowymi. W 2002 roku oddana została do eksploatacji po gruntownej modernizacji bojowa strzelnica piechoty Bemowo Piskie, jest to w chwili obecnej najnowocześniejszy pod względem technicznym obiekt tego typu w Polsce. Współczesny poligon to ponad 16 tys. hektarów. Nowoczesne obiekty pozwalają prowadzić strzelanie ze wszystkich rodzajów broni strzeleckiej, pancernej, artyleryjskiej, broni pokładowej samolotów, śmigłowców (do celów naziemnych), przeprowadzać bombardowania.